Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000688

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-02-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маркова Юлія Русланівна

2. Markova Yuliia R.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство

Дата захисту: 07-09-2023

Спеціальність за освітою: Філологія / Переклад

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 1965

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, буд. 73, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, буд. 73, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.09

Тема дисертації:

1. Перекладацька адаптація засобів вираження модальності в міжнародно-правовому дискурсі (на матеріалі українських перекладів документів м'якого права).

2. Translation adaptation of means of expressing modality in international legal discourse (based on Ukrainian translations of soft law documents).

Реферат/анотація:

1. У дисертації розроблено новий підхід до адаптації засобів вираження модальності в юридичному дискурсі на матеріалі перекладів українською мовою англійськомовного м’якого права – текстів квазіюридичного характеру, що мають правові наслідки, але не є загальнообов’язковими для виконання і включають гібридні жанри, поєднуючи міжнародно-правові зобов’язання з політичними позиціями держав-учасників документів. Новизна підходу полягає у вивченні адаптації модальності як типу прагматичного перекладу, обумовленого трансформаціями ілокутивної сили мовленнєвих актів у цільовому тексті порівняно з вихідним. Впроваджено поняття ілокутивної прагматичної перекладацької адаптації модальності як способу відтворення тексту оригіналу, що полягає у зміні типу модальності або інтенсифікації / деінтенсифікації модальних значень залежно від варіювання у тексті перекладу порівняно із вихідним текстом ступеню ілокутивної сили прямих і непрямих мовленнєвих актів, асоційованих з модальними значеннями. Зміна,

послаблення або посилення ілокутивної сили директивних, комісивних, асертивних, декларативних і експресивних актів впливає на облігативну, комісивну, пермісивну, епістемічну, динамічну, евіденційну модальність тексту українського перекладу порівняно з англійськомовним оригіналом документів. У розробці комплексної методики дослідження залучено інструментарій міждисциплінарних спеціальних методів і прийомів лінгвістики, у тому числі зіставного перекладацького аналізу, методу лінгвістичної генеології і теорії мовленнєвих актів в аспекті диференціації прямих і непрямих актів і аналізу умов їхньої успішної реалізації, елементів компонентного, семіотичного і дискурс аналізу, у поєднанні з текстово-інтерпретаційним методом. Доведено, що специфіка модальності текстів м'якого права і її ілокутивної адаптації зумовлені особливостями таких документів як водночас правових і квазіюридичних, які відрізняються ступенем їхньої обов'язкової сили, що може впливати у перекладі на посилення або, навпаки, денінтенсифікацію модальних значень, зміну рівня причетності і залученості сторін документу.

2. The dissertation develops a new approach to translation adaptation in the institutional discourse based on Ukrainian translations of English-language soft law - international texts of a quasi-law nature, which have legal consequences, but are not universally binding and include hybrid genres, combining international obligations with the political positions. The novelty of the approach lies in the study of the adaptation of the modality in the institutional discourse as determined by the transformations of the illocutionary force of speech acts in the target text compared to the source text. The study introduces the concept of illocutionary pragmatic adaptation of modality as a type of translation reproduction of the original text, which consists in changing the type of modal meanings or their intensification / de-intensification in the translation text, which is based on a change in the degree of illocutionary power of direct and indirect speech acts. The change, weakening or strengthening of the illocutionary force of directive, commissive, assertive, declarative, and expressive acts affect the obligatory, commissive, permissive, epistemic, dynamic, and evidential modalities of the text of the Ukrainian translations compared to the English-language original texts. A comprehensive research methodology involves a set of interdisciplinary special methods of linguistics, including comparative translation analysis, the methods of linguistic genealogy and the theory of speech acts, in the aspect of differentiating direct and indirect acts and analyzing the conditions for their successful implementation as well as the elements of componential, semiotic and discourse analysis, in combination with the text-interpretive method. It is proved that the modality of the soft law texts and their illocutionary adaptation are determined by the specifics of such documents, which are both legal and quasi-legal differing in the degree of their binding force, which can affect the strengthening or, on the contrary, the de-intensification of modal meanings, a change in the level of «involvement» of the parties to the document.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Kravchenko, N., Markova, Yu, Soshko, O (2022b). Pre-translation Analysis of International Legal Discourse: from Social Semiotics to the Concepts of Lotman and Bakhtin. Jordan Journal of Modern Languages & Literatures, (JJMLL), 14 (4): 775-795. DOI: https://doi.org/10.47012/jjmll.14.4.4.
- Маркова, Ю.Р., (2021). Дискурсивна модель перекладу у ракурсі моделювання перекладацького процесу. Науковий журнал «Міжнародний філологічний часопис». 12 (2), 74-77. DOI: http://dx.doi.org/10.31548/philolog2021.02.074.

- Маркова, Ю.Р., (2021a). Особливості відтворення модального дієслова should в українських перекладах англійськомовних документів м'якого права: до проблеми адаптації деонтичної модальності. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2 (52), 150-153. DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.52-2.36.
- Markova, Ju., (2022). Peripherical means of translation adaptation of modality in Ukrainian translations of English-based international legal texts. Науковий журнал «Міжнародний філологічний часопис». 13 (1), 50-58. DOI: http://dx.doi.org/10.31548/philolog2022.01.050.
- Маркова, Ю.Р., (2019). Оцінна модальність як об'єкт перекладознавчого відтворення (на матеріалі публіцистичного тексту воєнної тематики). Актуальні питання іноземної філології: наук. журн. Луцьк: Східноєвроп.нац. ун-т ім. Лесі Українки, 11, 80-87. URL: http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/philology/issue/view/9/9

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: розроблено новий підхід до адаптації засобів вираження модальності в юридичному дискурсі на матеріалі перекладів українською мовою англійськомовного м'якого права – текстів квазіюридичного характеру, що мають правові наслідки, але не є загальнообов'язковими для виконання і включають гібридні жанри, поєднуючи міжнародно-правові зобов'язання з політичними позиціями держав-учасників документів.

Охоронні документи на ОПІВ:

Раціоналізаторські пропозиції

Новий підхід до адаптації засобів вираження модальності в юридичному дискурсі

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Наталія Кимівна

2. Natalia K. Kravchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9839-6629

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, буд. 73, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Літкович Юлія Вікторівна

2. Yulia V. Litkovych

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4962-0617

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, буд. 73, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жмаєва Наталя Сергіївна

2. Наталя С. Жмаєва

Кваліфікація: к.філол.н., доц., 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000–0003–3382–0155

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, буд. 26, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ходаковська Оксана Олександрівна

2. Oksana O. Khodakovska

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2168-4558

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Потапенко Сергій Іванович
2. Сергій І. Потапенко

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8623-3240

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, буд. 73, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Гнезділова Ярослава Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Гнезділова Ярослава Володимирівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Стефанова Наталія Олександрівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна